

KÖZMŰVELŐDÉS.

Az erdélyi római kath. irodalmi társulat heti közlönye.

Megjelenik minden szombaton. — A társulat minden rendű tagjai a lapot tagdíjajukért kapják. — Nemtagok részére előfizetési díj: egészévre 4 frt, félévre 2 frt, negyedévre 1 frt

Ugy a lap szellemi részét illető cikkek, mint az előfizetési pénzek a „Közművelődés” szerkesztőségének Gyulafehérvárra a várba küldendők.

Korunk egy veszélyes tévedése.

(Szózat hazánk mindenféle felekezeti tanítóihoz.)

(Vége)

A tulsó táborból valók a vallásos érzület ápolását, a vallásos kötelek gyakorlását az iskolától távol tartani, a növendékek fejlettebb korára halasztani igyekeznek, sőt egészen önkényökre bizni javasolják; mert szerintök csak ez méltó a szabadnak született ember lényéhez.

Mi példányul Jézust vesszük, ki már 12 éves korában kísérte szülőit a templomba; mi úgy tudjuk, hogy a gyermek viaszlagyságu szívébe beoltott isteni felelem, Isten iránti szeretet nap az ember életében, melyet egy időre elhomályosíthat a szenvedélyek fergetege; de egészen ki nem olthat; iránytű életünk háborgó tengerén, mely mindig czélunk felé készlet tekinteni.

Amonnan azt hirdetik, hogy káros a gyermek emlékező tehetségét természetfölötti dolgokkal terhelni; szerintök a növendéket csak morálra, de nem egyszermind vallásra is kell tanítani, az emberi ész lévén minden cselekedetének legfőbb ítélőszéke; Isten eszméje csak importált ráfogás.

Mi pedig az emberiség közérzete nyomán és a legnagyobb lángeszek fejtegetés folytán arról vagyunk meggyőződve, hogy romlott természetünk-nél fogva, elhomályosított értelmünk mellett az isteni kinyilatkoztatást semmiképen sem nélkülözhetjük, annál is inkább, mivel évezredek tapasztalásból tudjuk, hogy az emberi ész edictumai soha sem voltak képesek maguknak az általános szentesítés érvényét kivívni. Holott a tétel: »ezt tennünk, ezt kerülnünk kell, mert Isten akarja«, vallásos érzetünk legboldogítóbb kielégítése, erkölcsünk leghatásosb szabályozója, a társadalom legbiztosb alapja;

oly talaj, melyből a humanismus legillatosb virágjai fakadoznak; szellentyű, mely a föld nyomorait sikeresen enyhíti, szer, mely a földi vándor gyér örömeit fokozza, minden lépését az örök boldogság egy nyerő számára nemesíti.

Ki fog ezek után arról vádolhatni, hogy midőn feljebb e két elletétes felfogás végeredményeit röviden vázolám, tulsó színekkel festettem?

De szándékom e kétféle felfogás különbségét még más tekintetekben is ecsetelni.

A keresztényellenes felfogás az emberek minden törekvését e földi lét szűk határai közti térre szorítja és így — miután azt paradicsommá alkotnia sehogy sem sikerül — általános elégedetlenséget szül és a rosznak mindazon fajzatainak u. m. az irigység, a korlátlan birvágy, az egyenetlenség, viszálykodás, forrongás kétségbeesésnek termő talaja, melyek az elégedetlenségből származnak.

A keresztény felfogás a földi javakat sem veti meg, ugyan, minthogy azokat is Isten adományainak tekinti, melyek sáfarkodásával enyészhetlen jutalmat szerezhetni; de magasabb javak utáni törekvést is tüz ki hiveinek czéljául, melyeket nemcsak munkával, hanem türessel és szenvedéssel is lehet kinyerni. Legmagasztosabb gyümölcse pedig az önfeláldozásnak azon hősi erénye, mely csak Jézus keresztjének árnyában virul és melyet a pogány császárok alatti ker. katonák fenkölt vitézségében és a ragados betegségben sinlődők ágyainál virrasztó, a csataterén haldoklókat ápoló irgalmas szüzekben egyaránt csodálunk.

Ilyenekké neveljük-e az ifju nemzedék csemeit, vagy oly magot vessünk szivökbe, melyből az ordító oroszánként körüljáró kísértő csábításaira adandó alkalommal a commune sárkányfogai kelnek?

De talán ideje már, hogy a tengerre bocsátott

hajom vitorláit összevonjam és azt, mire tisztelt pályatársaim becses figyelmét felakartam kérni, röviden összefoglaljam :

Én a nevelés és oktatás terén nagy tévelyének tartom azt, hogy a szóvivők nem kis része már hazánkban is a keresztény talajról a haza, az emberiség legfőbb javainak veszélyeztetésére letérni igyekeznek; azt hívnék, hogy azzal a kor színvonálára emelkednek, a civilizatio ügyét előmozdítják és a haladást elősegítik.

És vajjon mi vezeti őket erre? Talán lesz még szerencsém azon csillogó, de tarthatlan indokokat, melyek a jeleztem téves felfogást szülik, bővebben fejtegetni; most azon kérészerű indítványom ismétlésével zárom be soraimat: hassunk vállvetett ügykezettel oda, hogy szerény, de a társadalomra mélyen beható hatáskörükben nevelési és tanítási szervezetünk kereszténynek maradjon; mert csak úgy lesz valóban humanus és hazafias.

Tenge.

A vasárnapi iskolákról.

(A szebenmegyei rom. kath. tanítóegylet f. é. febr. 20-án tartott gyűlésén fölolvasta Szász Károly.)

Tanítóegyletünknek mult évi december hó 27-én tartott rendkívüli közgyűlése több cél- és korszerű intézkedés között megemlékezett a *vasárnapi iskolákról is*. Elhatározta ugyanis, hogy városunkban levő katolikus iparos tanoncok részére oly tanfolyamot nyit, melyben a tanulók a vallástan- és magyarnyelvtani oktatáson kívül az eddig tanultakat ismételve, más hivatásuknak megfelelő tantárgyakban is oktattassanak.

Egylétünknek ezen határozata kivitelre vár még ugyan, mindazonáltal mindenki örömmel üdvözölte mind-reformeszmet; mert ha az ember a földnek legnemesebb és legtökéletesebb teremtménye, úgy annak ki képzeteése is a legnemesebb és legkitünőbb mesterség. Egy embernek vagyonát, becsületét sőt életét is meg menteni nagy érdem ugyan, de értelmét fölvilágosítani és fejleszteni, szívet s lelkét a jó, szép és igaz irányt mívelni és megnyerni még nagyobb érdem, mivel utóbbi nemcsak ideig tartó, hanem örökös szerencséjét és boldogságát idézi elő. És valljon hol van Istennek és a szülőknek házán kívül azon hely, hol az embereknek elméje fölvilágosíttatik, szíve pedig a jó iránt fogékonyvá tétetik, mint az iskola.

Nem szándékom e helyen az iskoláról mint népiskoláról — hanem mint ismétlő és továbbfejlesztő eszközről szólani, és ezt engedjék meg tisztelt pályatársaim, hogy röviden *vasárnapi iskolának* nevezem.

A vasárnapi iskolák eszméje nálunk és a birodalom másik felében is nem régen kezdett gyakorlati méltatásban részesülni, külföldön azonban, különösen

Németországban és Angliában már a mult században találunk vasárnapi iskolákat. Történetek kísérletek a népiskolát végzett tanulókat még továbbra is, hetenkint legalább néhány napra iskolába való járásra kényszeríteni, de hasztalan volt minden erőlködés.

Igy nem maradt egyéb hátra, mint a tanítást az inaskodás mellett folytatni illegetőleg ismételni vagyis vasárnapi iskolákat állítani.

A legelső vasárnapi iskolával Angolországban találkozunk, hol egy Raikes nevezetű nyomdász alapította 1781-ben abból a czélból, hogy a roppant számú szegényeknek, állatok módjára utcán fetregő gyermekeiben emberies érzelmeket ébresszen fel a vasárnapnak egyik órájában. Ezen eszme óriási hódítást tett mert már 5 év eltelte után 300,000 gyermek járt vasárnapi iskolába, s tavaly, midőn a vasárnapi iskola megalapításának századik évfordulóját ünnepelték, az egyesült királyságban és a gyarmatokban mintegy ötödfél millió férfi és nő tanított vasárnapi iskolában. Ezen óriási szám csak akkor hihető el, ha hozzáteszszük, hogy a vasárnapi iskola ma már nem csak a szegény és rongyos gyermekek ápolója, s hogy következőleg annak tanítói is a társadalom összes rétegeiből kerültek össze.

Ámerikában 1786-ban alapították az első vasárnapi iskola s ott jelenleg valamennyi egyház mellett vasárnapi iskola is van, s azokban a vallás- és erkölcs-tanon kívül valamennyi tantárgy taníttatik.

Berlinben a protestánsok 1865-ben alapították az első vasárnapi iskolát s jelenleg 100 ilyen iskola van ott, mintegy 1380 tanítóval és 16,000 tanulóval.

Az első rom. kath. vasárnapi iskolát Boromeo Koroly bibornok érsek alapította. Ausztriában és társországaiban a törvényhozó testület gondoskodott a vasárnapi iskolákról. Kötelességévé tette minden hitoktatónak és tanítónak vasárnap délután erkölcsi tanításokat, ugynevezett kereszténytanításokat tartani. — Később taníttatott még az írás, olvasás, számolás és egyházi ének is. — A szükséges tanszerek beszerzése végett köteles volt minden tanuló vasárnaponként 2 krajczárt fizetni. Az iparostanonczokért a mesterek fizették ezen dijt. Minden iparos tanonc, pásztorfiu, vagy korábban dolgozó ifju kötelezve volt legalább 15 éves koráig a vasárnapi iskolát, istenítiszteletet és keresztény tanításokat szorgalmasan látogatni és hallgatni.

A czéheknek a tanoncokat, csakis az állami nyomdából kikerült nyomtatványra irt és a lelkészi hivatal pecsétjével valamint a lelkésznek és tanítónak sajátkezű aláírásával ellátott végbizonyítványnak elő mutatása mellett volt szabad felszabadítani, ellenesetben 50 pengő forintyi pénzbírságban marasztaltatott el az illető czéh.

Ha valamely szülőnek, gyámnak vagy mesternek hanyagságából mulasztatott a tanuló, akkor az illető szüle, gyám vagy mester 4 frtnyi pénzbírsággal, vagyontalansága esetében pedig egy napi fogsággal lett megbüntetve.

A vasárnapi iskolát látogatni tartozó tankötelesekről a községek-elöljárói nyilvántartási naplót vezettek. A szorgalmas s kitartó tanítók pénzbeli jutalomban részesültek az állam pénztárából. — Az olyan tanító, ki 5 éven át szorgalmasan tanított a vasárnapi iskolában, mintatanítói (Musterlehrer) czímmel, az olyan pedig, ki 10 évig vagy azon túl is sikeresen tanított, elismerő okmánnyal sőt érdemkereszttel is jutalmaztatott.

Hajdanokat csakis ezen bizonyítvány előmutatása mellett volt szabad összekötni, s azt hiszem, hogy valószínűleg innen maradt fel mai napig azon szép szokás, hogy némely rendezett plébániákban az egybekelendőket elébb erkölcsi tanításokban részesítik.

A mint már említém, a vasárnapi iskola kezdetben csak a vallás- és erkölcsstan tanítására szorított, később kiterjeszkedett az olvasás, az írás, helyesírás és számolás, rajz és énektanításra is.

Az 1868-ban kiadott 38-ik népoktatási törvényczikk megjelenése előtt nálunk csakis nagyobb városokban voltak vasárnapi iskolák, Erdélyben csak Kolozsvártt Gyula-Fehérvártt és Brassóban.

Valamint a népiskoláknak, ugy a vasárnapi vagy ismétlő iskoláknak is voltak azonban ellenségei s a mi nagyon is jellemző, nem annyira a népnél, mint a műveltebb középosztálynál. Nálunk a köznép is belátta hogy ha még oly sikeresen végezte is gyermeke a nediskolai tanfolyamot lassankint elfeledné azt, a mit tanult, ha tovább nem képezné magát. „Valamint a kisdévodá közvetítő szerepet visz a gyermek azon korában, melyben a nevelés és tanítás még nem választhatók el egymástól: ugy kell iskolának lenni, mely azon korban szolgál közvetítőül, midőn az önzetetés s nevelés egymásba fogodzanak. Ily iskola nélkül az elemi tanítás hasonló lenne azon gondosan ápolttanítványhoz, melynek aratását a véletlenre bíznók.“ És ez valóban így van, mert midőn a tanulók 12 éves korukban kilépnek a népiskola falai közül, nincsenek erkölcsileg annyira megerősödvé, hogy az életnek számtalan veszélyeinek s viharainak ellenálhassanak, de nem is lesz legtöbbszörre kéz, mely nekik netáni kétes eseteknél vagy tévedéseknél az igazi ösvényt megmutassa; továbbá a gyakorlati életre elsajátított szükséges ismereteket sem bírják maradandóan megtartani, miután az értelem nem előzi meg az éveket. Szükséges volt tehát oly átjáróról gondoskodni, mely az iskolából a gyakorlati életre vezessen.

Ezen átjáró a *vasárnapi iskola*, más néven ismétlő iskola és tovább képző iskola.

Azt mondám, hogy a vasárnapi iskola az ismétlés mellett továbbképző iskola is. — Igen, mert a 12 éves ifjuság részesült ugyan a népiskolában az életre megkívántató legszükségesebb ismeretekben, de ezeket azoknak sokasága és terjedelme miatt nem tudta megemléstzeni, csak fölületesen vette magába. Ezeket ugyan megerősíteni és szilárdítani az ismétlés van hivatva, de ha meggondoljuk, hogy a vasárnapi iskola növen-

dékeinek legnagyobb része, a mint említeni szerencsém volt, itt be is végzi a tanulói pályát és az élet és társadalom mily sokat kíván tőlük, ismereteiket bővitenünk is kell. — Kötelessége tehát a vasárnapi iskolának, ezen nevezetes korban levő ifjuságot oda terelni, hogy az a polgári életbe lépve, a hazának és egyháznak és emberiségnek hasznos, szerencsés és megelégedett, boldog tagja legyen, s ugy a saját, mint pedig embertársaink javát előmozdítsa.

Csak is a fiatalságnak fejlesztő és vallás erkölcsös nevelése által lehetséges, hogy a vallás erkölcsi helyzetünk jelentékeny és üdvös fordulatot nyerjenek és az annyira ohajtandó állami és társadalmi viszonyok biztosan megállapíttassanak.

A kibővített népképzés és népoktatás hivatva van a már virágzásnak indult nemzetiségbe és jobb szellemet lehelni és ez által az emberiség és társadalom javát elérhetővé tenni. Mindenütt halljuk azon ohajtást, hogy nekünk erényes, békeszerető, összeférhető, részvétellel s munkás vagytonunkat becsülni tudó és intenfelő szomszédokra, — megáldozatkész és egy általában hazaszerető alattvalókra van szükségünk. Mindezt tisztelt kartársak és hallgatók! az iskolátó várja nemcsak minden ember, hanem az uralkodó fejedelem és a haza is. — Hogy azonban a vasárnapi iskola a felnöveendő nemzedéket ugy vallás-erkölcsileg, mint pedig a politikai és társadalmi igényeknek megfelelőleg átalakítsa, kell hogy az, az egyház, állam, község és család (szülők, tanítók és mesterek) által támogatassék.

Szerény értekezésem tárgyául ezen kérdést kívánom megoldani, hogy: „*Mit tanítson a vasárnapi iskola, ha azt akarjuk, hogy a hivatásának és céljának megfelelően ?*“

(Folyt. köv.)

T A R C S A.

A testamentum.

— Pályanyertes elbeszélés. —

Móttó: Et antiquum testamentum
novo cedat ritui.

II.

(Folytatás).

Alig multak el a mézes hetek; György ur előtt csakhamar feltűnt, hogy neje és a két fiatal házas igen — igen szeretnek gazdálkodni — az övéből, ugy, hogy ha nem ügyel lassacskán kezei közül elolvad a nagy vagyon s így öcsce — János — gyermekei csakugyan nem fognak semmit kapni. Emiatt — beteges is lévén — egy napon így szóla feleségéhez:

Hallod-e, érzem, hogy gyengülőfélben vagyok: hogy tőled, rokonaim, barátaim- s jó szomszédaimtól meg kell válnom — betegségem után itélve nemsokára.

Azért Isten és emberek előtt kötelességemnek tartom rendelkezni vagyonomról Isten dicsősége, lelkem üdvössége a te és szegény János érdekében.

Jól van! szóla gunyos helyesléssel neje; akkor hát hívassuk ide Dológgi apatársunkat, Sörös Antal bírót és Ipoly András albiró urakat tanukul.

Nem szükség jegyzé meg György ur. Tudok írni, magam megírom. No, különben nem bánom, ha Sörös és Ipolyi eljönnek; mert, ha saját magunk is írjuk testamentumunkat, ez esetben is kell két tanu, míg ha nem magunk írjuk, hanem csak nevünket jegyezzük alá, négy tanu kívántatik, kik közül, ha a végrendelező csak keresztvonással tudná testamentumát megerősíteni — legalább kettőnek az írásban jártasnak kell lenni.

A meghívásra Sörösök megjelentek. Györgyné bort vett elé; kinázkodott. György ur pedig János és kis unokái után küldött, kik s a velők megérkezett néhány szomszéd előtt így nyilatkozott:

Szóval is elmondom s meg is írom végakaratomat örökkétartó s, ideiglenesen birt javaimra nézve.

Ezután az öreg almárium felté tipegett. Elékereszte rezes nagy pápaszemét s orrára bigygyesztve, s a fiókból tintát, pennát s papirosat matatván elé, hallhatóan ezeket mondotta és írta:

Testamentum. A teljes Szentháromság egy Isten mindörökké dicsértessék! Amen. Ezen véghetetlen jó ságu Isten kegyelmességéből betegeskedéseim daczára is szép kort értem, vagyonocskával is igen szépen megáldottam. Most azonban érezvén, hogy a halál kapujához igen közel állók: Isten segedelméből ép észs teljes szabadakarattól következőkben rendelkezek:

1. Halhatatlan lelkemet hagyom jó Istenemnek, kérve ő szent Felségét, hogy irgalmazzon s kegyelmezzen neki.

2. Mivel az ég és föld Ura áldott meg engem földi javakkal az Ő dicsőítésére és szent templomának — Fenyőfalván — díszítésére örökös alapítványként nemes hitközségünk főtisztelendő lelkészénél halálom után azonnal készpénzben lefizetendő 4 ezer o. ért. frt, melynek tehát tulajdonosa lesz a templom.

3. A papi és kántori jövedelmek gyarapítására szintén hagyományozok 4 ezer oszt. ért. frt, melynek kamatait az ismeretes kepe törvény szabályai szerint osztandják fel; megkívánva, hogy feleségem és saját lelkem üdvösségeért évenként 4 szentmise szolgál tassék.

4. Az én kedves öcsém Lonkási Jánosról sem felejtkezem meg; mert boldogult öreg édes apám haldokló ágyán mondá: „ketten maradtok — fiaim — hátra; az erősebb és gazdagabb legyen gyámola a gyengének s jötevője a szegényebbnek; ezt a testvéri szeretet követeli, hisz' arról ismer meg titeket a világ, ha, mint Jézus mondá: „olyan szeretettel lesztek egymáshoz, milyennel én szerettelek titiket. Fiacskáim szeresétek egymást.“ — Ekkor tudja meg mindenki, hogy ti édes apátoknak méghalála után is engedelmes fiai vagytok. Én tehát haldokló édes apám legutolsó kívánatát

— Testumának — egyik legszebb pontját ohajtom teljesíteni, midőn az összes jelenlevők hallatára mondom; s tanuim látásáiraom, hogy összes ingó és ingatlan vagyonomat minden hozzátartozóikkal együtt hagyom Lonkási János öcsém szegény gyermekeimnek — apjuk halála után egyenlő részben szétosztatván köztök — Lonkási Jánost pedig rendelem vagyonom gondnokául, figyelmessé téve, hogy hagyatéki tárgyalásom napján haladéktalanul menjen el a plébános urhoz. Tőle egy lepecsételt levelet, kapand, melyet tekintetes Sipáncsi Döm. kir. járásbíró ur előtt (kit megkértem, hogy Testamentumom végérvényre emelése általa törvényes alapon történjék) — bontsan és olvasson fel. A járásbíró urnak fáradozásaiért hagyok 150 frtot.

5. Feleségem halálom után élvezni fogja hasonló felét mindannak, mit öcsömnek — illetőleg fiai és leánykáinak — hagytam. Holta után azonban összes ingatlanaim — az özvegyi negyedek kivéve — és az ingók is mind Jánosra szállanak. Az özvegyi negyeddal tetszés szerint rendelkezhetik; hanem mégis a volna ohajom, hogy Erzsike — Pintyesi Gáborné- és János öcsém gyermekei közt egyformán osztatnék fel. Megjegyzem, hogy az özvegyi negyedhez pénz nem értenőd, hanem halála után minden kötelezővén s pénzkészlet át száll Jánosra.

6. Temetési költségekre hagyok 150 frtot; ebből 100 frt az egyházzolgáké, a többi azok közt osztandó szét, kik holt tetemem körül a legkisebb fáradságot is végeztek.

7. Mind feleségem, mind pedig János öcsémnek szigoruan meghagyom, miszerint halálom esetén se végvacsora, se tor ne tartassék. Mert mint fájdalmasan tapasztaltam — ezen (régén különben kegyeletes) szokás egészen elfajult. Nem bucsu lakoma már a meghalttól, hanem részegesség, s más bűnökre alkalmat szolgáltató bálozás, melyről mint a tapasztalás bizonyítja; józan fővel nem igen mennek haza az atyafiak — sőt sokszor az veszekedések helye, melyeket talán épen a hagyatéki felett összezőrrent rokonok idéznek elé. De, nehogy a világ azt mondja, hogy lelkemtől a tort sajnáltam: rendelem, hogy a szegények közt halálom napján 50 frt osztassék ki, és *tor-váltás* czimen az iskolapénztár javára pedig örökös alapítványkép tétessék le 300 frt. Mindazok javára pedig, kik e szándékomat követendik, leteszek 1500 frt alapítványt, hogy ennek kamataiból fedeztessenek a stola-illetékek; — ellenesetben fizessék a toroztatók, a kamatért pedig mondassék mise a purgatoriumban szenvedő lelkek üdvéért.

8. Kívánom, hogy ezen végrendeletem tartalmát (mikor megnőnek) János öcsém gyermekei is olvassák el s jegyezzék meg jól ezt: koldusok volnánk, ha apánk öröksége száll vala ránk; koldusok leundünk, ha apánk egykori bűnét fogjuk követni.

9. Ezen végrendeletet három példányban állítván ki, egyiket tanuim előtt L. Jánosnak, másikat feleségemnek Fürmedi Annának átadom, a harmadikat ma-

gamnál tartom. Mindezek pedig mind addig érvényeseknek tartassanak, míg érvénye egy másik későbbi által meg nem semmisítettnek.

10. Végül kijelentem, hogy e végrendeletet sajátkezűleg irtam, aláíró tanuimat magam kértem erre, s testamentumomat ép elmével csináltam.

Kelt Fenyőfalván 18. okt. 29-én.

Sörös Antal s. k. tanu. Lonkási György s. k. Ipoly András s. k. tanu. végrendelező.

Ezek Lonkási György uram testamentumának pontjai, melyek alatt ker. katolikus emberhez illően rendelkezvén, nemes szívének igen szép jeleit adá. Az összes jelenlevők bámulva hallgatták; s míg örvendeztek, hogy alapítványai által még a közügyeken is segítve lett: másrészt mind Lonkási János, mind pedig szegény ártatlan gyermekei szemében a szeretet és hála könnyei ragyogtak. Rendre csokogatták az öreg ur kezét s az öreg is őket. Krajczárokat is osztogatott szét köztők, sők ezzel oly boldogok voltak, hogy boldogabbat senkit sem gondoltak. De bácsijok trefásan meghagyá :

Gyermekeim, adjátok át édes anyátoknak, hogy vegyen köntöst azok árán. S folytatá komolyan: — legyetek mindig jámborok és tiszták. Ti még nem mind értitek e szavakat, de majd midőn nagyot nőtok meg megértenditek, hallván a paptól, „hacsak nem lesztek olyanok, mint a kisdedek, nem mentek be menyenyeknek országába.“ Ezek közben két forró könnycsepp gördült ki szemeiből s mély gondolatokba merült. Gondolhatta: Istenem mily közel vannak egymáshoz a reggel és alkony — gyermek és testamentomozó beteges öreg ember. Rosszul eshetett elvállni azoktól, kiket szeretett: kis unoka öccsei- és a szegényektől, kiknek jótévő atyja vala. — Hiába! Ez gyarló emberi természetünk sorsa.

Másnap kora reggel felkelt. Rendelkezett; — mondá: megyek a városba holmi ügyeim rendezésére, hogy mindent készen találjon a halál. Tudja Isten, epede fel, nem érzek semmi fájdalmat, s mégis oly halálfélelmek és gondolatokkal vagyok eltelve, mintha e nap lenne utolsó. — Ezek után kocsija eléállva X. városba hajtattott. Alig távozott György ur, nejénél csakhamar megjelentek Sörös Antal bíró, Ipoly András albiró, Döllögi és Pintyesi Gábor nejevel Erzsikével.

— Adjon Isten jó reggelt!

— Adjon Isten! — volt a válasz Györgyné részéről. Jaj, Istenem, sohajta fel — mindent annak a gaz Jánosnak hagyja!

— Hagyja el ne busuljon — biztatá Sörös — nincs minden veszve. Megsemmisül majd az egész végrendelet. Minden a magáé lesz!

— De hogy? kérdé kíváncsian Györgyné.

— Tudjuk mi volt a válasz Söröséktől.

E közben a mézes pálinka hatalmasan dolgozott bennük. Lelkesültek Györgynéért még a tűzbe is ké-

szek voltak menni, annális inkább, mert pár száz forint Györgyné ígéreténél fogva kecsegteté őket.

Gyorsan telt az idő. Bor és pálinka mellett így szokott történni. — Kün őszi szél süvöltött. Zörögve hulltak a falevelek. A szél a halál fuvalma, a hulló levél a halál jelképe! Jól mondja a nóta: úgy elválnak mi egymástól, mint ősszel a fa levelétől elválík.

Lonkási Gy.-nek vem voltak ily boros gondolatai. Neki egyetlen gondolata és vágya: férje összes vagyonavolt, és egyetlen kívánsága: ema vágyának kielégíthetése. S azért mindig azon törte fejét: miféle módot tudhatnak a fő és albiró urék a végrendeletet megsemmisítésére.

Szárnynon jár az idő. Este lett Györgynétől eltávoztak vendégei.

Györgyné egyedül maradt. Mély, átkozott gondolatok látszanak őt gyötörni. Arczán majd az öröm vigképe, majd epesztő bu és bánat jelei mutatkoztak. Ezer színt váltott. Nem volt állandó kedélyhangulata, mint azon kártyázónak, ki a sors szeszélye szerint hol vig, hol komoly képet vág. Sirva-vigadás volt élete. De egész lényé egy nagy kérdőjelként tűnt fel. Mindig azon tételődött: mi lehet azon bűvszer, melylyel Sörösék férje végrendeletét megmásíthatják?!

Rejtélyes gondolataiból férje ébreszté fel. Haza jött György ur a városból; de úgy látszik azért — hogy egy sokkal hosszabb utra indulhasson, honnan csak főtámadáskor lehet visszatérni. Alig lépte át a küszöböt, a padozatra rogyva telkiáltott: Istenem, adj erőt végórámra, hogy ellenállani tudhassak minden kísértésnek! — Felesége azonnal Döllögi és Erzsikéék után küldött, kik gyorsan megjelenve Györgyöt ágyba fektették. Jaj Istenem — sohajta a beteg — még csak egyszer fekszem le — de ekkor koporsómba. — György ur mindig szép férfi volt, de soha olyan, mint most. Szép barnapiros képe lázas betegségétől még pirosabb lett; arczán bizonyos tulvilági fény ömlött szét s általában egész lényét oly csendes megnyugvás tette fel-tünővé, milyent csak azokon láthatni, kik egy jól végzett életpálya legvégső küszöbén állnak.

(Folyt. követ.)

Kisebb közlemények.

— **Heti körszemle.** Itthon. *Tisza K. belügyminiszter* ur lefoglaltatta az Egerben e czim alatt: „A tisza-eszlári vértanu leány és az óhitű zsidók“ megjelent röpiratot, ugyszintén az „Esztergomi Közlöny“ jun. 11-iki számát, a „Fekete felhő a láthatáron“ czimű cikk miatt. A lefoglalás közigazgatási uton történt, bírói ítélet nélkül, és a nélkül, hogy sajtóper indított volna. Ezen eljárást vitatta meg Hevesmegyének jun. 24 én tartott közgyűlése s egyhangulag azt határozta, hogy felír a képviselőházhoz, a miniszternek törvényellenes eljárásáért felelősségre vonását kérve. — *A idén sz. István napján* a fővárosban országos népünnep-

pélyt rendezet, melynek egyik szép mozzanata lesz a városi tervon felállítandó két tutaj, melyeken bengáli tűzvilágítás mellett élő alakokkal Munkácsynak „Krisztus Pilátus előtt” című képe lesz feltüntetve. — *Csehország* neschau-i kerületi kapitánysága bizonyos ügyben magyar főgalmazványu átiratban kereste meg a bpesti fővárosi tanácsot. (Ritkább mint egy fehér holló. Szerk.) — *Ö Felségének* a román királlyal való találkozását helyezik kilátásba a sugalmazott lapok, mely találkozást a dunai kérdéssel hoznak szoros kapcsolatba. — *A lembergi* hütlenségi pör 33 napi tárgyalás után befejeztetett. Az elnök jul. 29-én hirdette ki az esküdtzék ítéletét, mely szerint Naumovicz páter, Ploszczanski Benedek, Spundár János és Zaluski Olexa a közrend megháborításának büntette miatt vétkeseknek nyilvánítottak. A törvényszék Naumovicz patert 8 havi, Ploszczánskit 5 havi, Spundart és Zaluskit 3-3 havi egyszerű börtönrre ítélte el, a kimért büntetést minden második héten egy böjtnappal szigorítván. A többi vádlott fölmentetett és szabadlábra helyeztetett. Védő az elítéltek nevében semmisségi panaszt nyújtott be. — *A tiszta-eszlári gyilkossági ügyben* az előnyomozás július 29-én befejeztetett. Bary vizsgáló bíró javaslatára ugyanaz nap délután a különös vizsgálat és a vizsgálati fogság elrendeltetett és kihirdettetett. És pedig Solyomosi Eszteren elkövetett gyilkosság miatt vizsgálat alá helyeztetnek és tovább is vizsgálati fogságban maradnak: Schwarz Salamon eszlári, Braun Lipót téglási, Buxmann Ábrám tarczali és Taub Emmanuel polgári sakterek. — Gyilkosságban való bűnrészesség gyanuja miatt: Scharf József egyházi és neje, Weiszstein Lázár, Lustig Samuel és Junger Adolf. — Bűnpártolás ét hullacsempészet miatt: Klein Sámuelné, Rosenberg Hermann, Gross Márton, Klein Ignác, Hreschkó Dávid, Matey Ignác, Schmilovits Jankel. — Franciaország. *A francia kamara* bizottsága elvetette a 9 és fél milliónyi újabb egyiptomi hitelről szóló javaslatot. Ez kormányválságot idézett elő a francia kabinetben, mi azonban az egyiptomi ügy állásán mit sem fog változtatni. — Olaszország. *Genuában* valamint Cesenában a legközelebb végbement városi képviselőválasztásoknál a katolikusok fényes diadalt vívtak ki. — Németország. *A Szent-szék és Poroszország* közti szakításról colportált hírt megczáfolja az „Osservatore Romano.” — Angolország. *A külügyi hivatal* a caracasai és st. thomasi consulatesi ügynököltől táviratokat kapott, melyek Cavendisch és Bourke gyilkosai egyikének elfogatását jelentik. — Egyesült államok. *A new-yorki állam* törvényhozása közeleb igen szigoru törvényt hozott. 1. az öngyilkosság; 2. a káromkodás; 3. a vasárnap megszenteltelensége, és végül 4. a párbaj, ellen, mely magas összegű pénzbírsággal és huzamos börtönnel bünteti a bűnösöket. — Egyiptom. *A khedive Asabi basát* lázadónak nyilvánította, ez pedig a khedivet letette és két proclamatióban szólította fel a benszülötteket a keresztények elleni sz. háborura. Jól felszerelt serege már is 30,000-re rug s kész Angliával szemben az élet-halál harcra. — *Tantahban. & I-Kibirben* s más vidéki városokban hajmeresztő mézárások voltak. — *A porta* késznek nyilatkozott az actiora, ha Anglia seregeit kivonja Egyiptomból.

Irodalom.

Van szerencsém a t. szerkesztőséget értesíteni, miszerint a trieszti kiállítás idejére egy magyar nyelven kiadandó kiállítási értesítő szerkesztését határoztam el. Ez értesítőben különösen a magyar kiállítók nevei s az általuk kiállított tárgyak lesznek ismertetve osztályok szerint. A kiállítási értesítő tömeges előfizetés esetén az általam szerkesztett, s ugy a tengerpart vidéken mint a belföldön elég szép elterjedésnek örvendő „Fiume” című magyar olasz laphoz is mellékelve leendő. A kiállítási értesítő ára az aug. tus elejétől a kiállítás befejezéseig terjedő időtartamra a Fiume” című lappal együtt 3 frt, e nélkül 2 frt. Az előfizetési s az esetleges hirdetési díjak a Fiume szerkesztőségéhez és kiadóhivatalához küldendők be. Teljes tisztelettel Mócs Zsigmond.

— Megjelent és beküldetett: „**Ünnepi és alkalmi sz. beszédek**”. Második bővített kiadás. Irta dr. Karsch Lollion theol. tanár és akadémiai hitszónok. Kapható N. Váradon Szerzőnél. Ára 2 frt vagy 7 intencio. Melegen ajánljuk t. olvasóink becses figyelemébe.

— Megjelent az „**Uj Magyar Sion**” egyházi irodalmi folyóirat. XIII. évfolyam, jul. (151.) füzet. Tartalma: Tetzl János. Kazaly Imrétől. Levél Chinából. Erdélyi Ignácztól. Monumenta Vaticana Hungariae historiae illustrantia. (Vége.) Fraknoi Vilmos jelentése. — Hegyi séták. Varnaitól. Irodalom és művészet. — Vegyesek. — Kapható Esztergomban Szerzőnél. Ára: 6 frt.

A napi események köréből.

— **A fenséges trónörökospár fogadtatása.** A hátszégváraljai állomásra kora reggel óta özönlött Hunyadmege népessége. Az indóház művészeleg volt feldisztive, hosszú pónának magyar nemzeti és osztrák s belga zászlók lengenek. Az indóház homlokzata fenyőgalyakkal van feldisztive. A főbejárathoz széles szönyeg vezet: az épület átjáróját eleven virág és fenyőgalylyak lelik, a falakon czimerek és feliratok váltakoznak. A diszorséget hátszegi és dévai tűzoltók képezik, sorfalat vonva, melyen belül csak bizottsági tagok közlekedhetnek. Déváról külön vonattal nagyszámu díszes közönség érkezett. 11 óra után a pályaudyart, mely elzáratot, a hatóságok, az egyház és a törvényszék küldöttségei s nagy közönség lepte el. A kerítésen kívüli területen tengerkép hullámozott a nép, tarka-barka vegyületben, magyar és román ünnepi öltözetben. A magas vendégeket szállító vonat 12 óra 35 perczkor robogott be az állomásra. A Magyarország czimerével és fenyőgalylyal, valamint eleven virágkoszorúkkal ékesített külön udvari vonat viharos éljenzéssel fogadtatott, s a mint a trónörökös pár kiszállt, szünni nem akaró lelkesedés tört ki. A háromszoros éljenek közepette a dévai tűzoltózenekar az uzalokodóház hymnuzát játszta. A rendezőség a trónörökospár kocsija előtt tágas tért nyitván, a magas vendégek lassan halandva lépdeltek az elfogadó küldöttség felé. A trónörökös lovas tábornoki egyenruhát, Stefánia főherczegasszony barna utiruhát viselt csinos szalmakalappal, kezeiben napernyőt és legyezőt tartván.

A trónörökös pár, a mint Teleki Sámuel gróft megpillantá, egyenesen feléje fordultak. Rezső főherczeg mosolyogva nyújtá jobbát a grófnak, a herczegasszony pedig nyújta fejblóintással üdvözölte. A kíséret néhány lépéssel hátrább tartotta magát. Erre a

főispán lépett elő és a főnemesség és főpapság élén hódolatteljesen fogadta és üdvözölte ő fenségeiket. A megye 260,000 lakója — ugymond — alattvalói hódolattal üdözli alkotmányos apostoli királyának örökösét. A hűség és ragaszkodás érzete kitörölhetlenül él a lakosság kebelében, mely érzelmeknek kifejezést adandó, gyűltek e helyen a főnemesség, főpapság és polgárság képviselői össze, mindnyájan egy szívvel-leléssel kívánván, hogy a megyét szerencsétlen trónörökös párt az isteni gondviselés hosszasan és boldogul éltesse. A főispánnak lelkesen megéljenzett beszéde után Rezső trónörökös tiszta magyarsággal köszönte meg a szíves fogadtatást. Mindig örömmel jön, ugymond a kedvelt Magyarországra és alig várta, hogy Hátszeg festői vidékével megismerkedhessék.

Hatalmas éljenzés követte a trónörökös jó benyomást keltő szavait. A bemutatások során a trónörökös újra Teleki Samu gróf huszár századoshoz fordult, kihez néhány kérdést intézett. Azután Püspök urunk ő Méltóságát, Román Miron nagyszzebeni g. kel. érseket, Metianu aradi g. kel. és Mihály Péter lugosi g. keleti püspököket és egyházi főmáltóságokat mutatta be a főispán ő fenségének, kikhez a trónörökös egyenként szólt és kérdéseket intézett. A főnemesség köréből Kuun Géza gróf, Jósika Lajos és Samu báró, Bornemisza Tivadar báró és Nopcsa Elek báró diszmagyarban jelentek meg, kik a főpapság után mutattak be.

Barcsai Kálmán alispán, Kendeffy Samu, Barcsay Ákos, Pogány Károly; Szerdahelyi Aladár is mind fényes diszmagyar ruhában jelentek meg; a fogadtatásnál képviselve voltak, Hunyadmegye, a rom. katolikus papság, a két református egyház a gör. keleti és gör. katolikus papság a tantestületek, a dévai törvényszék, a megyei nemesség a petrozsényi bányaegetlet, Hátszeg, Hunyad, Déva és Szászváros városok. Köznép feles számmal csoportosult a pályaudvar hosszában.

A hátszeg-váraljai indóházban történt fogadtatás után a trónörökös pár Pogány főispán által vezetett Teleki Samu gróf diszes négy lovas fogatában foglalt helyet. Erre a közönség ismételen lelkes éljenzésekkel üdvözölte a magas vendégeket, mire a kocsis a banderium által körülvéve megindult s az impozáns menet Boldogfalva felé vette útját. A nemes ifjak banderiumát Barcsay Árpád vezette. Naláczy Ákos, Teleki Árpád gróf, Lengyel József, Bánffy Károly báró, Puj László Kénderessy Ernő, Mara Laci, Barcsay Géza és Balázs Farkas délczegen ugratták lovaikat a gyorsan haladó kocsis mellett. Az alispán nyitott utat a roppant néptömeg sorfala közt: zsilvölgyi és kaláni bányászok voltak az ut hosszában felállítva. A trónörökös folytonos éljenzés üdvözölte a boldogfalvai kastélyig. A Lepusnyik vizen épült hidnál diadaliv volta fenségek tiszteletére felállítva. A Kendeffy-féle a kastély 16 szobából kényelmes berendezéssel várta a magas vendégeket kiknek bevonulása valóságos örömnéppé vált.

A boldogfalvi kastély fellobogózott tornyaival

messzire hirdette a ritka ünnepélyt. Beláthatlan kocsisor vonult fel a felső udvarhoz. Ő fenségeik d. u. z órákor fogadták a tisztelgéseket, melyek sorát a hunyadmegyei nőegylet küldöttsége nyitotta meg, mely Barcsay Lászlóné született Bruckenthal báróné elnöklése alatt Kendeffy Sámuelné, Teleky György grófné, Nopcsa Elek báróné, Barcsay Jánosné és Béláné, Pogány Adámné, Bornemisza Tivadar báróné, Mihály Béláné, Barcsay Akosné, Lajosné és Kálmánné, Löwenhard Sámuelné és Issekutz Pálné urhölgyekből állott.

Barcsay Kálmán alispán a közigazgatási hivatalnokok élén máttatta be hódolatát. Dr. Sólyom-Fekete a dévai kir. törvényszék küldöttségét vezette. Follert Ferencz nagyszzebeni kerületi postaigazgatót, Réthy Lajos kir. tanácsos tanfelügyelő követte a tisztelgésben ki tantestülete élén jölet meg. Kuun Géza gróf a hunyadmegyei régészeti és történelmi történelmi társulatot képviselte. Falásék Ferencz petrozsényi bányaegetlet igazgató Hátszeg, Déva, Hunyad és Szászváros polgármesterei, Kapcza Gyula a szászvárosi lövészegylet képviselője 36 tag élén. dr. Petkó Lázár egy román küldöttség, Stern Mór a hátszegi és Reisz Béla a szászvárosi zsidók élén jelentek meg az elfogadáson, mely 3 órákor végződött.

Az udvari ebéd 16 terítéssel 3 órákor kezdődött 12 fogással és 5 órákor ért véget. A trónörökös és kíséretén kívül Pogány György főispán, Barcsay alispán, Jósika Lajos báró, Teleki Samu gróf, Ráday Gedeon gróf. Kendeffy Samu megyei notabilitások vettek részt. Ő fenségeik kíséretében vannak Nostitz és Pálffy grófnő udvarhölgyek. Wilczek, Hoyos, Mitrovszky és Bombelles grófok és az udvari orvos. Ebéd után ő fenségeik visszavonultak és a vendégek távoztak. A vadászatra reggel 6 órákor indultak. Ő fenségeik igen kedvezően nyilatkoztak a fogadásról és a vidék szépségéről. A temesvári táviróigazgatóság Koller országos főigazgató rendeletére ő fenségeik itt tartózkodása idejére a kastélyban táviró hivatalt rendezett be és azt rendkívül ügyes és figyelmes tisztekkel látta el. A nagyszzebeni postaigazgatóság postahivatalt állított fel. Az udvari sürgöny váltások folyamatban vannak.

— A trónörökös pár átutazása Gy.-Fehérvárt július 30-án délelőtt 10 óra 10 perczkor történt. A pályaudvar nemzeti zászlókkal s zöld levelekből font koszorúkkal szépen föl volt diezítve, miben nagy érdeme van Siaszay Nándor vasuti főnök urnak. A pályaudvart már reggel 9 órákor diszes közönség lepte el, melynek élén állott a városi tanács és képviselőtestület, jelen voltak a káptalan tagjai s a tanintézetek itthon maradt tagjai. A városi rendőrkapitánság által szépen föntartott rendben s kedélyes hangulatban töltött néhány perczeta közönség. 10 óra 10 perczkor a magyar ezimer körül lengő nemzeti zászlókkal földiszított udvari vonat berobogott a pályaudvarba; ünnepélyes éljenzés tört ki a jelenlevők ajkain a trónörökös pár megpillantásánál, mely többször ismétlődött s egész lelkesedésbe ment át, midőn ő fenségeik a vagon följáratának ablakainál megjelentek s rokkonszenves főhajtéssal köszönték a szíve-

lyes fogadtatást. Mindketten, de különösen Stephanie főhercegnő vonzó magatartása által nagyon megnyerte a jelenlevőket, kik a vonat 5 percznyi időzés után történt elindulásakor ismételen eljenztek ekkor is az ablakban álló s hajlongva bucsuzó trónörököspart.

— A községi vagyon elidegeníthetése körüli eljárást illetőleg a belügyminiszter rendeletet bocsátott ki, mely szerint addig is, míg a gazdasági üzemtervek az erdőtörvényben meghatározott idő alatt létrejönnek az erdőművelés tehát értékesítés is a földmívelési miniszter által erdőrendészeti szempontból megállapított módon és korlátok közt történhetik s minthogy a korábban kibocsátott utasítás szerint az üzemterveknek elkészítéseig es jóváhagyásáig a közigazgatási bizottság erdészeti albizottsága van hivatva minden az erdő jelenlegi állományának megváltoztatását célzó kérdéseknek előrendészeti szempontból elsőfokulag határozni még azon esetekben is, ha az ügy végleges elintézése, mint községi vagyont illető kérdés, a törvényhatóságot illeti: kétségtelen, hogy mielőtt községi erdők egészben vagy azok bármely részei eladhatnának, most már nem csak a törvényhatóság községháztartási szempontból való engedélye szükséges, hanem az erdészeti hatóságnak, erdőkezelési szempontból való hozzájárulása is elkerülhetlenül megkívántatik.

— A kegyes tanítórendiek országgyűlése az egyes társházak főnökeit, és az ujoncznövendékek mesterét választotta meg. Ez utóbbi tiszt ismét Ft. Váry Gellért urra bízott. A társházak főnökeivé megválasztottak: 1. Budapesti ház: Rappensberger Kajetán. 2. Debreczeni ház: Harmath Gergely. 3. Keeskeméti ház: Illés-házy János. 4. Kiszsebeni ház: Zimka János. 5. Kolozsvári ház: Vajda Gyula. 6. Lévai ház: Szabady Gyula. 7. Magyaróvári ház: Faeth Alajos. 8. Máramaros-szigeti ház: Jánky Károly. 9. Nagybecskereki ház: Arányi Béla. 10. Nagykanizsai ház: Berzay Elek. 11. Nagykárolyi ház: Palcer Ernő. 12. Nyitrai ház: Horváth Ferencz. 13. Podolini ház: Kalaba József. 14. Privigyei ház: Furdék Nándor. 15. Rózsahegy-i ház: Czápay Imre. 16. Sátoralja-ujhelyi ház: Halmi László. 17. Selmeczbányai ház: Némethy Ferencz. 18. Szegedi ház: Stáncel Károly. 19. Szentgyörgyi ház: Géczy Benedek. 20. Tatai ház: Pintér Elek. 21. Temesvári ház: Horváth Pius. 22. Trencséni ház: Charusz László. 23. Váczi ház: Panek Ödön. 24. Veszprémi ház: Léway Imre.

— A budapesti szeretetház javára szent István napján országos népünnepélyt rendeznek. Az 1000 tagból álló rendező bizottság élén b. Aezél Péter áll, s az előkészületekből ítélve, az ünnepélyben az ország minden részéből sokan vesznek részt. A jótékony cél támogatását részünkről is ajánljuk a közönség figyelmébe.

— Elrendelt keresztelés. Ezy magyarországi ille töl.

ségi izralita több évve ezelőtt polgári házasságra lépett egy ugyancsak magyarországi illetőségű római katolikus vallású nővel Bécsben. A nő a mult évben egy gyermek hátrahagyásával elhunván, édes atyja követelte vejétől, hogy a fiut engedje át neki, hogy romai kath. szertartások szerint megkereszteltethesse, mert a gyermek „felekezet nélkülinek” vétetett föl. A vő megtagadván a gyermek kiadatását, az ügy, a vallás- és oktatásügyi miniszter elé került; ki most elrendelte, hogy a gyermek megkeresztelendő mivel törvényeink polgári házasságot nem ismernek s így a gyermek anyja hitvallását követi.

— A fa hamujának értéke a kertészetben. A fahamu egyike a legérdekesebb trágyának azon növények számára, melyek nagyobb mennyiségű kaliumot tartalmaznak, s ennél fogva kaliumra szükségük van. Annál értékesebb pedig ezen anyag, mert a közönséges istálló trágya a nevezett elemet a kellőnél sokkal kisebb mértékben tartalmazza. A legtöbb növény, de különösen a konyhai vetemények, ilyenek a főzelékek: saláta, bab, borsó, stb., sőt igen sok virág is, szinte éhesek az említett anyagra, s ennél fogva sokkal jobban tenyésznek, ha a talajhoz fahamut is adunk. Ez, ha szárazon a termő földre szórjuk, kitűnően óvja növényeinket a földi balhák, csigák és sok más kisebb állatoktól. Szőlőtöke számára, mely tenyészése és gyümölcsözéséhez nagy kaliumtartalmat igényel, alig van a nevezettnél jobb pótszerünk. Ha fiatal gyümölcsfák gyökereinek terjedelmében a talajt hamuval jól beszórjuk, a következő években annak sikeres behatásairól fogunk meggyőződhetni, és ezenfelül a lúg, mely eső alkalmával a hamuból keletkezik, számtalan rovar pusztít el a földben. A sokoldalú haszon miatt, melyet a fahamu a kertészetben létesít, oda kellene igyekeznünk, hogy a hamut száraz helyen, hasznalatra gondosan összegyűjtsük, amint valóban sok kertész, a ki értéket elméletből és gyakorlatból ismeri, mindennemű fahulladékot összegyűjt és alkalmas helyen hamuvá égeti.

— Dohos, penészes pinczék fertőzteleníthetők, ha kőedénybe tett 1—2 kiló sóra angol kénsavat öntünk és pedig 1 kilóra egy fél litert. A pinczeablakok becsináltatnak, hogy a fejlődő chlorgáz el ne távozhassék. Két óra elteltével ajtó, ablak kinyitható s a falakon létező penész eltávolíttatik. A chlorgáz megöl minden élő lényt; általában a szervi életnek legnagyobb ellensége, továbbá megszünteti a rőtheadás és korhadás folyamát.

— A régi tízes és százás bankókat e hónap elsejétől már csak a budapesti és bécsi főintézetek fogják elfogadni.

— Egy postagalamb hullott le folyó hó 11-én az esti órákban Kalocsán ngs. Molnár János kanonok ur udvarába. A galamb balszárnyának vezértollain ezen felírás volt olvasható: „Komorn 13.” Háta zöld, farktollai pedig vörös festékkel voltak bemázolva. A földrajzi irányt tekintve, a galamb valószínűleg Péterváradról Komáromba sietett, s a tollain található nyomok után ítélve vérhas bántalom következtében hullott el. A Komáromi várparancsnokságot a szerkesztőség ez esetről értesítette.

K i a d j a: Az erdélyi rom. kath. irodalmi társulat. S z e r k e s z t ő - b i z o t t s á g. Felelős szerkesztő: BIRÓ BÉLA
Szerkesztőtársak: BALOGH IGNÁCZ, Dr. CSERNI BÉLA, FÁBIÁN SÁNDOR, Dr. TÓDOR JÓZSEF.